

cieľov a sú nadobudnuté s malou pomocou druhých alebo celkom bez nej. Nevšimnúť si skrytý poznatok je ako nevšimnúť si vzťah figúrky súpera v šachu k nášmu plánovanému ťahu. Z rôznych dôvodov, napríklad z prílišnej snahy rýchlo vyhrať, z netrpezливosti, prílišnej sebaistoty alebo neprimeraného emočného stavu prehliadneme veľmi dôležitú súhru drobných okolností vjažucich sa na našu situáciu. Takto spravené rozhodnutie potom vedie k veľkému znehodnoteniu výkonu, prípadne k jeho úplnému zmareniu. V ďalšom texte autor uvádza tri faktory ohrozujúce efektívne získavanie a aplikovanie skrytých poznatkov. Sú to: pocit vševedúcnosti, pocit všemohúcnosti a pocit nezraniteľnosti.

Publikácia prináša široké teoretické rozpracovanie problematiky hlúpeho (nerozum-

ného) správania sa múdрых ľudí, i keď snád trochu menej hotových, priamo aplikovateľných informácií. Niektoré kapitoly (2,10,11) sú spracované veľmi pútavým, čitateľným štýlom, cez iné (7) sa bude bežný čitateľ prehrýzať len ťažko. Publikácia iste zaujme všetkých, ktorým sa už pritrafil menšie či väčšie „hlúpe avantúry“, ako aj tých, ktorí dbajú na „prevenciu“ a radi by pri podobných situáciách zostali dobre teoreticky vybavenými pozorovateľmi. Možno sa Vám po prečítaní knihy podarí vyhnúť niektorým hlúpostiam, i keď sa už od začiatku na otázku prečo robia múdri ľudia hlúposti tlačí do popredia odpoveď – možno preto, že i tí najmúdrejší z nás sú v prvom rade len ľudia.

Silvester Kuruc

Vladimír Smékal: **O lidské povaze**. Brno : Cesta, 2005.

Roku 2002 prekvapil Vladimír Smékal širšiu odbornú verejnosť hrubou publikáciou *Pozvání do psychologie osobnosti*. My psychológovia sme však tento edičný čin očakávali. Pamätáme sa totiž na jeho vysokoškolské skriptá *Přehled psychologie osobnosti I.* (1987) i *Psychologie osobnosti* (1989). V jubilejnom veku jesenného života nás však autor naozaj prekvapil útlou, takpovediac knižkou „do vrec-ka“ s názvom *O lidské povaze*.

Na margo toho sa vynárajú najprv takéto otázky: Je táto knižka popularizáciou, alebo istým doplnením oficiálnej akademickej náuky o osobnosti? Možno osobnosť človeka náležite poznať z nej samej, alebo je k tomu potrebný širší kontext vedeckého psychologického poznania, ktorému autor venuje jednu z piatich kapitol? Napokon, možno hlbšie porozumenie fungovania osobnosti vyvodíť len z vedeckého poznania, bez filozofického a teologického zarámcovania, ktoré je v práci zreteľné?

Pri štúdiu diela tohto nášho významného rozvíjateľa psychológie by sa dalo priam vyžiť v analýze a hodnotení spomínaných štyroch edičných výstupov, keďže vznikli v diametrálne odlišných spoločensko-politických podmienkach. Ja sa však tentoraz zameriam najskôr na moje zážitky pri štúdiu tejto pozoruhodnej knižky.

Krátká zamyšlení nad psychickou a duchovní kultúrou osobnosti – tak znie jej podtitul – som prečítal takpovediac na jeden dych, a to počas krátkej dovolenky v dialógu s manželkou v zúbožených Vysokých Tatrách. Pôsobili na mňa v istom zmysle psychotherapeuticky. Zaujalo ma predovšetkým to, čo autor zahrnul do konceptu implicitného výrazu ľudská povaha. Okrem tradičných tém psychológie osobnosti nájde tu čitateľ nemálo staro-novodobo aktuálnych „téma-problémov“, akými sú napríklad: je človek dobrý alebo zlý(?), predsavzatia, samota, obstarávanie, tretí stav medzi zdravím a chorobou, o zodpovednosti, nezáväznosti,

lenivosti atď. Piatu kapitolu, zaoberajúcu asi štvrtinu rozsahu tejto knihy, venoval autor spiritualite. Okrem biblických cností – viera, nádej, láska – autor sa pustil aj do niektorých trýznivých otázok, napríklad „proč se zlé věci stávají dobrým lidem“; kapitolu uzatvára úvaha o tajomstve.

Knižka predstavuje teda pestrú mozaiku podľa mňa zväčša spamäti napísaných psychologických presvedčení Vladimíra Smékala o možnom optimálnom fungovaní osobnosti v tomto svete. Autor sa viac-menej len z úcty odvoláva na niektoré authority (z našich psychológov napríklad na V. Tardyho), inokedy na ním favorizovaných ideátorov (napr. V. E. Frankla); necituje relevantnú spisbu, len presvedčivo

vypráva. Z rečového prejavu jednotlivých statí sa domnievam, že viaceré z nich vznikli ako príhovory na rozličných podujatiach a v rôznom čase. Udivilo ma, že knižka nemá text vo funkcii predslavu či úvodu, chýba recenzent.

No môj posudok je tu jednoznačne odporúčajúci. Čítanie intímneho rozprávania Vladimíra mi lahodilo v duši. Všetci som si podčiarkol, pravdaže, niečo označil ako otázku či pripomienku. Nepochybujem však o tom, že knižka o ľudskej povahe, či podľa mňa o ľudskej prirodzenosti a jej kultivácii, sa stane vyhľadávanou „čítbou“ širšej odbornej verejnosti; ak už nie bestsellerom svojho druhu.

Damián Kováč

Psychológia a patopsychológia dieťaťa

Číslo 3/2005

Vydal Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave. Redakcia časopisu Trnavská cesta 112, 821 02 Bratislava, tel. 48292 273, tel/fax: 4342 0973, e-mail: redakcia@vudpap.sk. Vedúci redaktor PhDr. Vladimír Dočkal, CSc. Tajomníčka redakcie PhDr. Ľuba Medvedová. Redaktorka Mgr. Katarína Eiselová. Časopis vychádza 4 razy ročne. Ročné predplatné 150,- Sk, jednotlivé čísla v priamom predaji 40,- Sk. Tlačí Academic Electronic Press, s.r.o. Bratislava. Informácie o predplatnom podáva a objednávky vybavuje IES VÚDPaP, Cyprichova 42, 831 05 Bratislava, tel/fax: 44 888 313, e-mail: kniznica_vudpap@nextra.sk. Objednávky v ČR vybavuje SUWECO, s.r.o., Dvovoz tisku Praha, Na Žertvách 24, 180 00 Praha 8, tel.: 266 035 556, 266 035 262, 266 035 363. Nevyžiadané rukopisy nevraciam.